

heel veel kleren'

of de dochter daadwerkelijk weg is."

Hij vraagt de vrouw des huizes de kledingkasten van haar dochter te openen. Op de planken liggen stapels dameskleding. "Het zijn wel heel veel kleren, mevrouw," merkt Filmon op terwijl hij notities maakt. "Ik zeg dat tegen u, omdat het van belang kan zijn." De vrouw schudt haar hoofd. "Ze is echt weg. Ik heb al gezegd dat ze die kleren moet komen halen. Mijn dochter koopt gewoon te veel kleren."

"Ik zal noteren dat uw dochter de kleding komt halen," antwoordt Filmon. De vrouw maakt nog een zwak gebaar naar het bed met daarop een beduimeld hoeslaken. Met een vermoede zucht: "Dat bed is toch ook vies. Zij slaapt hier niet meer."

Filmon heeft genoeg gezien. Op kantoor zal hij een rapportage uitwerken van zijn bezoek. Dan bepaalt hij of verder onderzoek noodzakelijk is en of de uitkering wordt toegekend of niet.

Filmon legt ongeveer drie huisbezoeken per week af. Het gaat dan zowel om aanvragen als om lopende

uitkeringen. In de toekomst zal dat gezien de aangescherpte wetgeving waarschijnlijk vaker gebeuren.

Teammanager Milco Tielenburg beseft dat zijn mensen zich daar waarschijnlijk niet populairder mee maken. "We proberen tegelijkertijd juist klantvriendelijker te worden door te bekijken wat motieven zijn om te frauderen en daarop in te spelen. Bijvoorbeeld door eerder en beter voorlichting te geven. Een deel van de fraude wordt onbewust gepleegd, simpelweg doordat klanten de regels niet kennen."

DWI heeft sinds kort een centraal fraudemeldpunt, waarop alle tips over fraude binnenkomen. Meestal zijn die afkomstig van klantmanagers van het DWI, woningbouwverenigingen, overheidsinstanties, de Belastingdienst en anonieme bronnen.

Als een tip serieus wordt genomen, begint het basisonderzoek. Handhavers doen ook veel bureauwerk. "We bekijken bijvoorbeeld afschriften van de laatste drie maanden en letten op het pingedrag van een klant. Als hij vaak in een bepaald postcodegebied pint, kan dat

erop wijzen dat hij daar woont. Verder googelen we veel, kunnen we kentekens checken en het systeem raadplegen om te kijken waar iemand geregistreerd staat."

Het is toegestaan klanten te voet te volgen, maar dat gebeurt volgens Filmon zelden. "Af en toe posten we wel bij een huis. Dat doen we om bij-

'Een deel van de fraude wordt onbewust gepleegd'

voorbeeld te kijken of mensen stiekem samenwonen."

Na zijn huisbezoek bij de familie S. heeft hij Bruni op het DWI-kantoor uitgenodigd voor een gesprek. Zij is twee keer niet komen opdagen bij een traject dat bedoeld is om mensen met een uitkering een dagbesteding te geven. Bovendien bewoont ze in haar eentje het huis van haar ex en ook daar bestaan twijfels over. Is hij echt weg of wonen ze toch nog samen?

Bruni draagt een leren broek en sneakers die in verhouding tot haar stakerige benen reusachtige sportklompen lijken.

Vijftig jaar is ze. Hoewel haar gezicht de sporen van onbesuisde mateloosheid draagt, lijkt ze niet veel ouder dan veertig en soms – de momenten waarop ze breeduit lacht, zich uitput in charmante verontschuldigheden – hooguit achttien jaar.

Filmon wil weten waarom ze niet is ingegaan op de uitnodiging om deel te nemen aan het traject.

"Het lukte me niet. Sorry. Mijn fout. Ik heb geen auto en geen fiets."

"Maar begrijpt u dat het gevolgen voor uw uitkering kan hebben als u daar niet verschijnt?" vraagt Filmon. Ze knikt. "Het was geen nalatigheid. Ik wilde jullie bellen, maar mijn beltegoed was op..."

En dan opgewekt, in een poging het gesprek uit de drek van verplichtingen te trekken: "Ik ben vandaag toch hier? Een beetje te laat misschien. Maar ik ben er! Het was echt geen opzet." Ze maakt er een joviaal armgebaar bij.

'Volgen doen we zelden, wel posten we soms bij een huis'

"Ik denk ook niet dat u er opzettelijk niet was, maar ik wil alleen weten wat de reden is," zegt Filmon geduldig.

Bruni pulkt draadjes van haar zwarte trui. Ze slaakt een zucht: "Ik weet het niet. Soms gebeuren dingen en soms ook niet. Dat gaat gewoon zo bij mij. Mijn hele leven al." Haar betoog zakt weg in moedeloos gemompel.

Filmon wil ook meer weten over haar woonsituatie. Haar ex is verhuisd naar het buitenland en wegens ziekte niet teruggekeerd. Bruni

past op zijn huis, zegt ze.

"Hoe vaak slaapt u op zijn adres?"

"Ik slaap er niet altijd."

"Nee?"

"Soms ben ik wakker."

"Het gaat er niet om of u slaapt of wakker bent, maar hoe vaak u daar overnacht," verduidelijkt Filmon.

Vervolgens beschrijft Bruni op zijn verzoek haar huis: waar ze haar administratie heeft opgeborgen, waar haar kleding ligt en waar haar Forever Friendsberen staan. Ze tekent met haar handen nauwkeurig uit hoe ze die beren heeft neergezet.

Filmon voert alle gegevens in op de computer. 'Forever Friendsberen op bed' staat in één van de kolommen.

Bruni leunt met haar ellebogen op haar knieën. Haar bruine ogen lijken ver weg, in een dimensie waar oorzaak en gevolg geen betekenis hebben.

Na het gesprek overhandigt Filmon haar een kopie van het rapport dat hij heeft gemaakt. Bruni leest een stukje en barst in lachen uit. Ze maakt zich plotseling ontzettend vrolijk over alles, over die rare wereld waarin ze leeft. Het fluorgroene kamertje, de knappe jongeman tegenover haar die ernstig op formulieren invult waar haar Forever Friendsberen staan en daar dan een kopietje van maakt. Met gebogen hoofd blijft ze schokschouderend lachen en schuift het papier van zich af.

"Heb ik iets raars opgeschreven?" informeert Filmon. Ze roept zichzelf tot de orde. Haar gelach verstomt. "Nee, hoor. Je hebt het goed opgeschreven."

Filmon spreekt met haar af dat hij diezelfde dag op huisbezoek komt om te kijken of de situatie klopt met haar verhaal. Na enig morren staat ze dat toe. Die middag opent niet zichzelf, maar een magere man met lang haar en een gebrekkig gebit de voordeur. Enige tijd later verschijnt ze zelf. De vriend maakt zich haastig uit de voeten.

"Dat is een oude vriend. Hij heeft geen tanden meer. Kunnen jullie iets aan zijn tanden doen?" vraagt ze onomwonden. Filmon zet één en ander uiteen over ziektekostenverzekeringen en boetes die je kunt krijgen als je die niet betaalt. Al snel wordt het betoog haar te zwaar en wuift ze het weg met: "Wetgeving... Ik weet dat niet."

Ze leidt hem rond in het keurig opgeruimde huis en toont hem de administratie die in een kartonnen doos naast het bed staat. "Dit zijn brieven van jullie," zegt ze en strijkt liefkozend over het briefpapier van DWI. "En verder heb ik oude foto's, mijn geboorteakte, overlijdensadvertentie van mijn moeder..." In minder dan een minuut glijdt haar leven, verpakt in een lederen plakboek, voorbij.

"Het is goed zo hoor. Ik weet genoeg," zegt Filmon en hij wendt discreet zijn blik af als ze blijft doorbladeren en hem geestdriftig foto's toont die geen betrekking hebben op haar uitkering. "Ik zal dit in het rapport zetten. En u krijgt een uitnodiging voor het traject," zegt hij samenvattend.

Met een springerigheid die opluchting verraadt, spoedt Bruni zich naar de deur en zwaait die open. "Prima!" En dan opgetogen, met een lach waarmee ze de wereld kan veroveren: "Het was leuk. Leuk om je weer te zien na al die tijd. En dat je me nog herkende, zeg. Echt héél leuk."

de motieven zijn om te frauderen.'